

STAVANGER/SOLA/RANDABERG

Eldreomsorg Hverdagsrehabilitering

I gårsdagens avis fikk du møte Inger Undem (85) som den første i Stavanger som får tilbud om hverdagsrehabilitering. I november ble et team med fysioterapeut, ergoterapeut, sykepleier og to hjemmetrenere opprettet. Disse skal hjem til eldre som søker om hjelp fra kommunen for første gang. I første omgang gjelder dette Madla bydel. FOTO: FREDRIK REFVEM

Sola var først ut her i regionen med hverdagsrehabilitering. Den 8. oktober skrev Aftenbladet om 87 år gamle Ingerd Vanvik som fikk opptrening etter lårhalsbrudd. Etter tre uker klarer hun seg selv. FOTO: JON INGEMUNDSEN

Derfor legger Stavanger om

► En eldreomsorg som både er **bedre for de gamle og billigere for kommunen?** Går det an? Ja, mener de som sjefer over eldreomsorgen i Stavanger.

STAVANGER

Både levekårsjef Marit Bore og leder av levekårstyret Kåre Reiten (H) er overbevist om at hverdagsrehabilitering er veien å gå. Et pilotprosjekt i Madla bydel er nå satt i gang, og etter at dette er evaluert til våren skal den nye måten å jobbe på innføres i hele byen i løpet av de to kommende årene.

Gode resultater

De får medhold fra Dansk Sundhedsinstitut. Forsker Pia Kürstein Kjellberg har studert omleggingen fra passiv pleie til hverdagsrehabilitering i Frederica sørøst på Jylland. I går var hun invitert til Stavanger for å fortelle om de gode resultatene til politikere, ansatte i eldreomsorgen, Eldrerådet, Funktionshemmedes råd, med flere:

I løpet av to år har 404 personer gjennomgått hverdagsrehabilitering. Det er en tredjedel av de nye søkere til hjelp i hjemmet (praktisk

Marit Bore, levekårsjef i Stavanger.

Kåre Reiten (H), leder av levekårstyret i Stavanger.

hjelp, hjemmesykepleie). 45 prosent av disse klarer seg nå selv uten hjelp. 40 prosent klarer seg med mindre hjelp enn de ellers ville ha trengt. 15 prosent får samme hjelp som de ellers ville ha fått.

Borgerne som mottar hjemmehjelp har i gjennomsnitt blitt 13,9 prosent billigere etter at Fredericia gikk i gang med hverdagsrehabilitering, noe Fredericia sparer 13 millioner kroner på årlig.

Det er fordi de etter en periode med intensiv hjelp klarer mer selv.

Viktige forskjeller

Hva er så de tre største forskjellene på den vanlige hjemmehjelpen/hjemmesykepleien og hverdagsrehabilitering? Den danske forskeren forklarte det slik:

► Mål: Det vanlige er at man fatter et vedtak på hvor mye hjelp og hva slags hjelp en person har rett til. Så gir man vedkomme det. Ved hverdagshabilite-

ring finner man først ut hva brukeren ønsker.

► Eksempel: En mann på 65 år, har hatt hjerneblødning, vondt for å gå, bruker rullator, snakker lite. Han fikk hjelp og støtte til å bli vasket, kle på seg og til å holde det ryddig og rent i leiligheten. Det viste seg at han var likeglad med det. Det viktige for ham, var å møte sine venner på det lokale vertshuset. Det var en stor overvinnelse for menneskene i hjemmesykepleien å la ham beholde sin nettundertrøye med gule flekker på, og la være å rydde vekk sigarettstumper og pizzarester, men hjelpe ham, trene til han klarte å først få rullatoren ut av døra og bort til vertshuset. Men for en forskjell det ble på mannens trivsel!

► Tid og fokus: Hvor tidsforbruket i den alminnelige hjemmepleie er konstant og eventuelt stigende over tid, bruker de som job-

ber med hverdagsrehabilitering masse tid i starten inntil brukeren ideelt sett klarer seg selv.

I den vanlige hjemmeomsorgen gjør man ofte ting for brukerne. Dette er både ut fra at man vil være hjelpsom og fordi det er mest effektivt. Et viktig mål med hjemmehjelp er å hjelpe brukerne til å klare oppgavene selv: Eksempel: Hjemmepleierne kommer flere ganger daglig for å hjelpe en senliggende dame over i toalettstolen midt i stua. Det tar fem minutter. Hverdagsrehabiliteringsteamet trener heller damen slik at hun etter to-tre måneder klarte det selv, noe som er viktig for hennes verdighet og trivsel.

Summa summarum: Hverdagsrehabilitering gir borgerne et bedre liv, et liv med større verdighet, større selvstendighet, økt mestring og økt trivsel.

MARGUNN UELAND

margunn.ueland@aftenbladet.no

Luftforurensing Helse

Kaldt vær kan gi helseplager

► I dagene framover viser værvareselet solskinn og **temperatur ned mot minusgrader.** Det kan føre til at luften blir helseskadelig.

STAVANGER

– På dager med kaldt, vindstille vær er det reell risiko for helseplager for utsatte grupper. De som trenger å ta forholdsregler er de som har kjent hjerte- og lungesykdom. Alle som kan unngå det bør la være å oppholde seg i sterkt trafikerte områder som eksempelvis Kannik, langs Motorveien eller Lagårdsveien, sier Janne Dahle-Melhus, fungerende helse-sjef i Stavanger kommune.

Trafikken har skylden

Situasjonen i Stavanger er likevel langt fra så ille som de andre storbyene i Norge som i perioder har store problemer med luftkvaliteten. For en gang skyld kan vi glede oss over regn og vind: Det dårlige været gjør at bileksos og svevestøv vaskes vekk og spres utover. Det fører til at forurensing fra biltrafikken ikke utgjør noen helsefare på de fleste av årets dager.

På kommunens målestasjon i Kannik var det i 2011 tre dager der nivået av nitrogenoksid (NO₂) var for høyt. Årsgjennomsnittet for utslipp av NO₂ var også for høyt. 22 døgn i fjor var også utslippene av svevestøv for høye. Den andre målestasjonen på Våland viste for høyt innhold av svevestøv i luften én dag i 2011.

I andre sterkt trafikerte områder i kommunen er det ikke målestasjoner.

Kildene til dårligere luftkvalitet har vært flere. De viktigste er biltrafikk og veistrøing, men også fyring i gamle ovner kan registreres på målingene på kalde vinterdager.

– Tiltak fra kommunen på slike dager er ekstra renhold på veiene og at vi varsler om redusert luftkvalitet. Det er greit å gå forbi de mest trafikerte områdene, men å oppholde seg der anbefaler vi ikke, sier Dahle-Melhus.

– Hva med dem som sykler til jobben langs sterkt trafikerte veier?

– I perioder med redusert luftkvalitet vil en nok merke at det er tyngre luft i disse områdene. For friske mennesker vil det ikke ha noen negativ helseeffekt, men for de som er ekstra utsatt kan det utløse et astmaanfall, sier hun.

Olav Stav, miljøvernssjef i

Luftforurensing

► **Svevestøv** i byluft kommer fra mange forskjellige kilder, har varierende partikkelstørrelse. De grove partiklene fra veislitasje har skadelige helseeffekter på luftveiene. Kjøring på bar asfalt med piggdekk fører til store mengder grovt svevestøv. **Bileksos:** Fine partikler kommer hovedsakelig fra bileksos. Denne type partikler har helseskadelig effekt på hjertekarsystemet i tillegg til luftveiene.

► **Nitrogenoksid (NO₂)** har effekter på luftveiene og lungefunksjonen, spesielt hos astmatikere, allergikere og barn. Korte perioder i luft med mye NO₂ kan gi helseeffekter både i form av forverret sykdom og dødelighet.

► **Astma:** Opptil 10 prosent av befolkningen har astma. Hjertesykdom rammer særlig eldre mennesker.

KILDE: FOLKEHELSEINSTITUTTET

Stavanger kommune, sier at mulige tiltak i kommunal regi foregår på kort, mellomlang og lang sikt.

Ikke avgift på piggdekk

– På dager med kulde og dårlig luftkvalitet gir vi ut informasjon om situasjonen. Tiltak for å hindre spredning av støv er å binde støvet ved hjelp av salting. Det er prøvd før og fungerer, sier han.

Stavanger kommune har nylig inngått et samarbeid med fylkeskommunen, Statens vegvesen og miljørettet helsevern i flere kommuner. Dette arbeidet skal koordineres av Stav.

Aftenbladet har tidligere skrevet at bruken av piggdekk er atskillig høyere i Stavanger enn byer der slik avgift er innført, eksempelvis Oslo.

Ifølge tidligere utredninger i Stavanger kommune, var planen å legge fram en sak til politisk behandling med forslag til ulike tiltak, for eksempel vurdering av piggdekkavgift. Dette er utsatt.

– Vi holder på å arbeide med vurdere ulike tiltak i løpet av de nærmeste årene. Det kan være knyttet til å regulere trafikken og innføre avgift på piggdekk. Vi vil bruke 2013 til å klargjøre, sier Stav.

INA GUNDERSEN

ina.gundersen@aftenbladet.no

Bolig Det røde huset

Prisantydning: 9,5 millioner

MADLA

Det røde huset på Madla ligger ute for salg. Megler melder om stor interesse, selv med en prisantydning på 9,5 millioner.

– Vi hadde to visninger i helgen. Det var mange innom og vi hadde ti interessenter på liste. Vi kom ikke helt i mål med budrunden, og kommer derfor til å gjennomføre en visning til, sier megler Rune V. Røsandhaug i Dnb Eiendom.

Det aktuelle huset har blitt mye omtalt på grunn av sin spesielle utforming og friske fargevalg.

Et knapt flertall i kommunalstyret for byutvikling vedtok i slutten av august at utbygger må gjøre om på den røde fasaden, og heller sørge for en to-delt fasade, slik byggetillatelsen sier. Utbygger Boplass AS klaget på avgjørelsen. Kbu opprettholdt sitt vedtak. Nå er klagen sendt fylkesmannen i Rogaland, som etter alt å dømme vil bruke over et halvt år på klagebehandlingen.

I salgsprospektet presise-

rer selger at det kun foreligger midlertidig brukstillatelse, men ikke ferdigattest.

Selger plikter imidlertid å skaffe ferdigattest, og tar alle kostnader med dette.

STEIN HALVOR JUPSKÅS

Selge bolig?

2010

send VERDI til **Tlf. 05180**

eller kontakt oss **Tlf. 05180**

www.verdi-eiendom.no

STAVANGER
Tlf: 51 51 03 00

SANDNES
Tlf: 51 60 82 00

MADLA
Tlf: 51 85 60 90

400,-

rabatt på koffert

Roncato Carbon light

Ord.pris fra 1295,-

MORRIS.NO

Vågen tlf 51 68 05 86. Kilden, tlf 51 82 91 95. Nygaten 12, tlf 51 89 53 45. Kvadrat kjøpesenter, tlf 51 96 02 90. Tilbudet gjelder på ord pris tom 8.12 og kan ikke kombineres med andre tilbud. Lokale sortiment avvik kan forekomme.

MORRIS